

บทที่ 5

สรุปผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาศักยภาพทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมผู้ไทบ้านหนองห้าง ตำบลหนองห้าง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีจุดมุ่งหมายในการศึกษา รวบรวมและหาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมของชุมชน จึงได้มุ่งศึกษาวิถีชีวิตวัฒนธรรมเพื่อวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาศักยภาพให้เหมาะสมกับการท่องเที่ยววัฒนธรรมผู้ไท ซึ่งน่าจะเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่สามารถสร้างแรงดึงดูดทางการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี เพราะเป็นรูปแบบที่อยู่ในความสนใจของนักท่องเที่ยว คุณภาพและวัฒนธรรมผู้ไทเป็นวัฒนธรรมที่มีความเข้มแข็ง มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น ตามกรอบแนวคิดการวิจัยในการพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยววัฒนธรรม ที่จำเป็นต้องศึกษาถึงคุณค่าที่แท้จริงของวัฒนธรรมจากความสัมพันธ์ของคนในชุมชน เจ้าของวิถีชีวิตวัฒนธรรมนั้นๆ เพื่อประเมินคุณค่าและเลือกวัฒนธรรมสำหรับเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวให้เหมาะสม โดยยังคงสามารถธำรงรักษาคุณค่าวัฒนธรรมของชุมชนไว้ได้อย่างยั่งยืน และชุมชนควรต้องมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนของตนในทุกขั้นตอน

การสร้างความสำเร็จให้กับชุมชนในเรื่องการจัดการท่องเที่ยวโดยการสนทนากลุ่มย่อย และการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมเป็นกลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอาชีพ และผู้มีบทบาทเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน ได้มีการสนทนาร่วมกันเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้ร่วมกันรวบรวมและกำหนดแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนได้อย่างครอบคลุม ผู้ร่วมประชุมสามารถวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย ของทรัพยากรท่องเที่ยวแต่ละจุดในมุมมองของการอนุรักษ์ได้อย่างน่าสนใจ และทำให้ได้แหล่งท่องเที่ยวกระจายไปได้ครอบคลุมทั่วทั้งหมู่บ้าน เช่น ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ก็มีการซักถามอภิปรายกันว่า จะนำเสนอเป็นจุดท่องเที่ยวหรือไม่ เนื่องจากศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ไม่ได้เป็นแหล่งท่องเที่ยวซึ่งเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป หากพานักท่องเที่ยวเข้าชม นักท่องเที่ยวจะรู้สึกพึงพอใจและอยากจะเข้าชมหรือไม่ มติที่ประชุมจึงได้ลงความเห็นที่สอดคล้องกันว่า ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล มีความเหมาะสมที่จะนำมาเป็นจุดขายอีกหนึ่งแห่งให้กับบ้านหนองห้าง เพราะในปัจจุบันนักท่องเที่ยวต้องการมาเที่ยวเพื่อเรียนรู้มากกว่าการมาเที่ยวเพื่อความบันเทิงเพียงอย่างเดียว ดังนั้นการร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลบริบทชุมชน จึงทำให้ชุมชนพบศักยภาพในการรองรับการท่องเที่ยวของตนเองที่มีความน่าสนใจ ด้วยความโดดเด่นทางวัฒนธรรม ข้อมูลที่น่าสนใจส่วนหนึ่งเกิดจากการสนทนาอย่างไม่เป็นทางการ และชุมชนไม่ได้เห็นว่าเป็นเรื่องราวที่น่าสนใจ แต่กลับเป็นสิ่งแปลกใหม่สำหรับคนต่างวัฒนธรรมจึงอาจสร้างคุณค่าทางการท่องเที่ยวได้

จากการวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนผู้ไทบ้านหนองห้างดังที่กล่าวมา เห็นว่าเป็นชุมชนที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวที่สามารถสร้างแรงดึงดูดนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวชุมชนได้เป็นอย่างดี เพราะเป็นเสมือนโลกใหม่ ของนักท่องเที่ยวจากชุมชนเมือง ดังนั้นหากบ้านหนองห้างได้รับการสนับสนุนให้

จัดการการท่องเที่ยวชุมชนได้อย่างเหมาะสม น่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวได้อีกแหล่งหนึ่ง

ข้อเสนอแนะ

1. ชุมชนควรมีการทบทวน รื้อฟื้นวัฒนธรรมและภูมิปัญญาดั้งเดิม เพื่อร่วมกันพิจารณาคุณค่า และเลือกสรรวัฒนธรรมที่เหมาะสมสำหรับการนำเสนอขายการท่องเที่ยว เช่น การทำผ้าข้อมคราม การดำข้าว และศิลปะการแสดงต่างๆ ซึ่งมีความแตกต่างจากผู้ไทกลุ่มอื่นๆ
2. ชุมชนควรมีการรวบรวมข้อมูลเรื่องราว เรื่องเล่า นิทาน ตำนานต่างๆ ของชุมชน เพื่อจัดทำฐานข้อมูล “พื้นผู้ไทบ้านหนองห้าง” และถ่ายทอดให้คนรุ่นใหม่ในชุมชน จัดการทำข้อมูลสื่อความหมายสำหรับบอกเล่าให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ต่อไป
3. เร่งพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ทั้งการสร้างความรู้เข้าใจที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ให้แก่สมาชิกในชุมชน การสร้างบุคลากรที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการท่องเที่ยว ทั้งในการต้อนรับ การประสานงาน ฝ่ายอาหาร การแสดงศิลปวัฒนธรรม ผู้นำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์ บ้านพัก การรักษาความปลอดภัย และการร่วมรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของชุมชน ซึ่งควรได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานวิชาการ เช่น สถาบันการศึกษา สำนักงานท่องเที่ยว หรือการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นต้น
4. การจัดการพื้นที่ในชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยว เช่น บริเวณที่จอดรถ จุดต้อนรับ ศูนย์บริการข้อมูลท่องเที่ยว บ้านพัก สถานที่ประกอบอาหาร การแสดง ที่รองรับขยะ รวมทั้งการจัดการขยะ จุดท่องเที่ยวในชุมชน ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ทั้งการคมนาคมขนส่ง ไฟฟ้า น้ำประปา ถนน แหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และการบริการอื่นๆ ซึ่งควรดำเนินการด้วยการจัดการอย่างมีส่วนร่วมในชุมชน
5. พัฒนาและจัดกิจกรรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวให้หลากหลายรูปแบบ เช่น การศึกษาวิถีชีวิต วัฒนธรรม การแต่งกาย การดำเนินชีวิตประจำวัน ให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมประจำวันได้ การเดินป่าศึกษาความหลากหลายทางธรรมชาติในป่าชุมชน หรือการเดินป่าในเขตป่าสงวน การเที่ยวถ้ำ การขี่จักรยาน การชมศาสนสถาน การจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม ศิลปหัตถกรรม เช่น การทอผ้า จักสาน การสอนการแสดงพื้นบ้าน อาหารพื้นบ้าน เป็นต้น
6. จัดการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ท่องเที่ยวจังหวัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เพื่อจัดการประชาสัมพันธ์ เชิญชวนนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามาในพื้นที่ทั้งในการศึกษาและการจัดการป่า การจัดการชุมชนและการท่องเที่ยวชุมชน พร้อมๆ กับการจัดทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์พื้นที่ที่มีการพัฒนาให้ทันสมัยอยู่เสมอ

ในการศึกษาเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยววัฒนธรรมผู้ไทบ้านหนองห้างต่อไป ควรจะสร้างระบบการจัดการการท่องเที่ยวชุมชน ให้มีขั้นตอนการดำเนินการที่ชัดเจน มีความแน่นอน มีความเป็นมาตรฐาน โดยมีการกำหนดบทบาทและภาระหน้าที่ของสมาชิกในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวชุมชน และสร้างความตระหนักในความสามัคคีเป็นสำคัญ และควรมีแนวทางในการสร้างวิสัยทัศน์ ความมั่นใจ และความเข้มแข็งให้แก่ผู้นำและกลุ่มผู้นำในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชน ด้วยความตระหนักในคุณค่าของการเรียนรู้และการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ วัฒนธรรม และวิถีชีวิต เพื่อสร้างให้เกิดการท่องเที่ยววัฒนธรรมผู้ไทบ้านหนองห้างอย่างยั่งยืน

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันมีการสนับสนุนชุมชนต่าง ๆ ให้จัดการการท่องเที่ยวชุมชน โดยแนวคิดการจัดการจัดทำ Home stay กันกว้างขวางมากขึ้น ทำให้ชุมชนต่าง ๆ มองเห็นโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนของตนมากขึ้น ในขณะเดียวกันนักท่องเที่ยวก็มีทางเลือกในการท่องเที่ยวชุมชนมากขึ้น ดังนั้นกลุ่มท่องเที่ยวที่เข้มแข็งในชุมชนที่มีส่วนร่วมกันดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวที่แท้จริง จึงจะช่วยทำให้การท่องเที่ยวชุมชนนั้นๆ ประสบผลสำเร็จได้ยั่งยืน เนื่องจากการมีส่วนร่วมจะช่วยให้ชุมชนมีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวได้ตลอดเวลา คือ ทุกคนในชุมชนควรจะสามารถให้การต้อนรับนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางเข้ามาได้ตลอดทุกฤดูกาล บ้านหนองห้างจึงควรให้ความสำคัญกับการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวให้ครอบคลุมไปถึงบุคลากรกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนให้กว้างขวางและให้เข้ามามีบทบาทในการรองรับนักท่องเที่ยวสลับสับเปลี่ยนกันไป เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะในการต้อนรับนักท่องเที่ยวได้อย่างมั่นใจมากขึ้น ซึ่งแม้จะมีบางคนไม่สะดวกในการต้อนรับนักท่องเที่ยว อีกหลาย ๆ คนควรมีความพร้อมในการทำหน้าที่แทนกันได้ตลอดเวลาในทุกๆ กิจกรรม ซึ่งจะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจในมาตรฐานการรองรับการท่องเที่ยวของบ้านหนองห้างและจะได้เป็นผู้ช่วยประชาสัมพันธ์ให้หมู่บ้านต่อไป